

Kiss Sándor

A NATO megalakulása, története, döntéshozó testületei,
tagországai, hazánk csatlakozása és együttműködési
területei, a legjellemzőbb NATO-jelzések és rövidítések

A követelménymodul megnevezése:
Szaktiszthelyettesi alapfeladatok

A követelménymodul száma: 0790-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-006-50

A NATO MEGALAKULÁSA, TÖRTÉNETE, DÖNTÉSHOZÓ TESTÜLETEI, TAGORSZÁGAI, HAZÁNK CSATLAKOZÁSA ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSI TERÜLETEI, A LEGJELLEMZŐBB NATO-JELZÉSEK ÉS RÖVIDÍTÉSEK

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Ön egy NATO képviselő tag, akinek egy rövid, de átfogó történelmi, elméleti áttekintést kell adnia leendő NATO tisztségi munkákat betöltő személyek számára.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

1. ábra. A NATO zászlaja

MI IS AZ A NATO?

Észak-atlanti Szerződés Szervezete, angolul North Atlantic Treaty Organisation, rövidítve NATO (franciául Organisation du Traité de l'Atlantique Nord, OTAN). 28 európai és észak-amerikai ország szövetsége, melyet **1949. április 4-én alapítottak Washingtonban**, a II. világháború után. A szövetség alapját képezi az Észak-atlanti szerződés. A szerződő felek kölcsönösen biztosítják egymás számára (külső támadások, vagy zavargások esetén) katonai haderővel az országok szabadságát és biztonságát. Hivatalos nyelvei az angol és a francia.

Céljai a történelem folyamán változtak. Megalakulásakor a Hidegháború idején a szovjet elhatalmasodás ellen, az országok védelméért tevékenykedett. Az első főtitkár, Lord Ismay így nyilatkozott a NATO céljáról: "A NATO célja, hogy az oroszokat kizárjuk, az amerikaiakat biztonságba tartsuk, a németeket pedig lenyomjuk." A Hidegháború után a NATO újraértelmezi céljait, új tagországokkal gazdagodik, nemzetközi konfliktusokban próbál segíteni, és biztonságtechnikailag, tudományos úton fejlődik.

1. Kialakulás

A NATO előfutáraként emlegetik a brüsszeli egyezményt, melyet 1948. március 17-én írtak alá. A szerződő országok: Belgium, Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Luxembourg.

Gazdasági-, kulturális-, és katonai segítséget ígérnek egymásnak az országok ebben a szerződésben.

A Szovjetunió folyamatos terjeszkedésének láttán érzékelik, hogy tengerentúli segítségre is szükségük lesz.

1948. április 4-én Washingtonban aláírják az Észak Atlanti Szerződést (North American Treaty), mely a brüsszeli egyezmény tagjait kiegészíti az Amerikai Egyesült Államokkal, valamint Kanada, Portugália, Olaszország, Norvégia, Dánia és Izland országokkal.

2. Hidegháborús időszak

2. ábra. Hidegháború

Az 1950-ben kitörő koreai háború veszélyeztette a NATO-t. Az 1952-es lisszaboni konferencia, mely a hosszú távú védekezési tervhez kereste haderejét, 96 db hadtestületi kiegészítést rendelt el (ez szám a következő évre 35-re csökkent). Szintén ezen a konferencián lett megalapítva a főtitkári pozíció (Secretary General of NATO), melyet Hastings Ismay töltött be.

Ezen év szeptemberében kezdődtek el az első nagyobb katonai NATO gyakorlatok, Operation Mainbrace néven. Ez az operáció 200 hajót és több mint 50 ezer személyzeti tagot hozott össze, hogy gyakorolhassák Dánia és Norvégia védelmét.

1952-ben csatlakozott a szervezethez Görög-, és Törökország. Csatlakozásukról nyilvánosan vitázott Amerika és Anglia, míg a háttérben egy titkos operáció zajlott, melynek neve: Operation Gladio. Ezt a fedett operációt a Nyugat-európai unió indította el, és itt vette át irányítását a NATO. (Kommunistaellenes tevékenységeket folytatott ez az operáció.)

1954-ben kívánt volna a Szovjetunió csatlakozni a NATO-hoz, de visszautasították

1955. május 5-én bevonták a Német Szövetségi Köztársaságot (NSZK) a szervezetbe, tudván, hogy nélkülük gyengék lennének egy szovjet invázió ellen.

1955. május 14-én a Szovjetunió a varsói szerződéssel reagált erre a lépésre, melyet vele egyetemben Csehszlovákia, Bulgária, Románia, Albánia, a Német Demokratikus Köztársaság (NDK) és Magyarország írtak alá. Ezzel körvonalazódik ki a Hidegháború két ellentétes oldala.

3. ábra. Európa a Hidegháború idején

3. Francia visszalépés

1958-tól, France Du Gaulle elnökségének idején Franciaország szembekerült a NATO-val. Azt állította, hogy Amerika és az Egyesült Királyság között egy kivételes kapcsolat áll fenn. Egy 1958. szeptember 17-i dokumentumban azt írta Dwight D. Eisenhower amerikai elnöknek, hogy velük együtt egy ilyen háromrészes kapcsolatban szeretne lenni. A segítség amúgy is kellett volna egy esetleges algériai lázadás leverésére. A válasz valószínűleg nem elégítette ki igényeit, hiszen önálló védelmi rendszert kezdett kiépíteni az országnak

1959. március 11-én Franciaország kivonta a mediterrán flottáját a NATO-ból. 3 hónappal később, júniusban betiltotta idegen nukleáris erők állomásozását francia földön. Amerikának ki kellett vonulnia az országból.

Bár Franciaország szolidaritást mutatott a NATO országokkal a kubai rakétaválság idején, Du Gaulle folytatta politikáját, kivonta az atlanti és csatornai flottáit a NATO parancsnokság alól.

1966-ra a NATO-ból eltöröltek minden francia fegyveres erőt, Franciaország pedig megkérte a nem francia NATO csapatokat, hogy vonuljanak ki az országból. Így 1967 októberére áthelyezésre került a katonai parancsnokság központja Rocquencourt-ból Casteua-ba.

Franciaország tagja maradt a szövetségnek és erősítette a védelmet a kommunisták ellen a német földeken állomásozó önálló csapataival.

4. Détente

1978. május 30-án A NATO hivatalosan is megfogalmazta feladatait: a béke fenntartása és nukleáris összecsapás elkerülése a varsói egyezmény országaival. (Ennek az elnevezése a Détente)

1979. december 12-én robotrepülőgépeket és Perish II nevezetű rakétákat telepítettek Európába.

Warsaw Pact SS-20 rakéták Európába való telepítése után újabb Perish II rakétákat telepítettek, hogy katonai formációkra támadhassanak, ha esetleg egy háború törne ki. Ezeket a híreket Nyugat Európában egy békemozgalom követte.

1974-es török ciprus invázióra a görögök kivonták csapatait a NATO parancsnokságából, de török együttműködéssel visszacsatlakoztak 1980-ban.

1982-ben, az újra demokratikus Spanyolország csatlakozott a NATO-hoz.

1983-ban a NATO egy nukleáris kilövést szimulált (Able Archer 83). A szovjetek (sok történész szerint) jogosan reagáltak erre, mint egy „első csapásra”. Erre reagálva nukleáris erőket, illetve kelet német és lengyel légierőket készenlétbe hoztak.

5. A Hidegháború után

A Hidegháború vége, illetve a varsói szerződés feloldása (1991) újraértékelésre kényszerítette a NATO-t feladatai szempontjából. Kelet-, és Nyugat Németország egyesülésével megszületett a mai Németország.

1995-ben újracsatlakoztak Franciaország katonai erői a NATO-hoz.

2005-ben újra teljes körű tagja lett Franciaország a NATO-nak, de az ország rendelkezik független nukleáris erőkkkel.

6. Balkáni beavatkozás

A NATO első hadi akcióját a volt Jugoszlávia konfliktusai váltották ki. 1993 júniusától 1996 októberéig tartott az „Operation Sharp Guard”.

1994. február 28-án lőtt le először 4 boszniai szerb repülőgépet, amint áthaladtak egy tiltott repülési zónán Bosznia és Hercegovina fölött.

1995 augusztusában bombahadjáratot indított „Operation Deliberate Force” néven a boszniai szerb csapatok ellen, a srebrenicai mészárlásra reagálván.

Ebben az évben sikerült a NATO-nak segíteni Boszniánk a háború befejezésében, mely a daytoni békeszerződéssel végződött. Ez az jelentette, hogy a NATO egy békefenntartó osztatot állomásozott. Először Implementation Force (IFOR), majd később Stabilisation Force (SFOR) néven. Ez 1996 decemberétől 2004 decemberéig operált.

1997. május 29-én Megalakul az Euro-atlanti Partnerségi Tanács, hogy a szervezet bővílhessen szomszédos országokkal.

1997. július 8-án meghívást kap a NATO-hoz Csehország, Lengyelország és Magyarország.

1999. március 24-én, a koszovói háborúban egy 11 hetes bombahadjáraton vesz részt a NATO a volt Jugoszlávia területén. Az albán civileket gyilkoló szerbeket állították meg.

1999. június 11-én ért véget a konfliktus.

7. 2001. szeptember 11. után

4. ábra. A szeptember 11-i katasztrófa

A 2001. szeptember 11-i támadások után a NATO felidézte fennállása óta először az 5. cikkelyt, amely kimondja, hogy a szervezet bármelyik tagjának megtámadása úgy minősül, mint mindegyik tagjának megtámadása. 2001. október 4-én meg lett erősítve a felidézés.

Ezt követte 8 hivatalos akció. Egyik legismertebb: Active Endeavour. Ez egy tengerészeti hadművelet a mediterrán tengeren, mely a terroristák és a tömegpusztító fegyverek mozgásának megakadályozására és a hajózás általános biztonságára irányul.

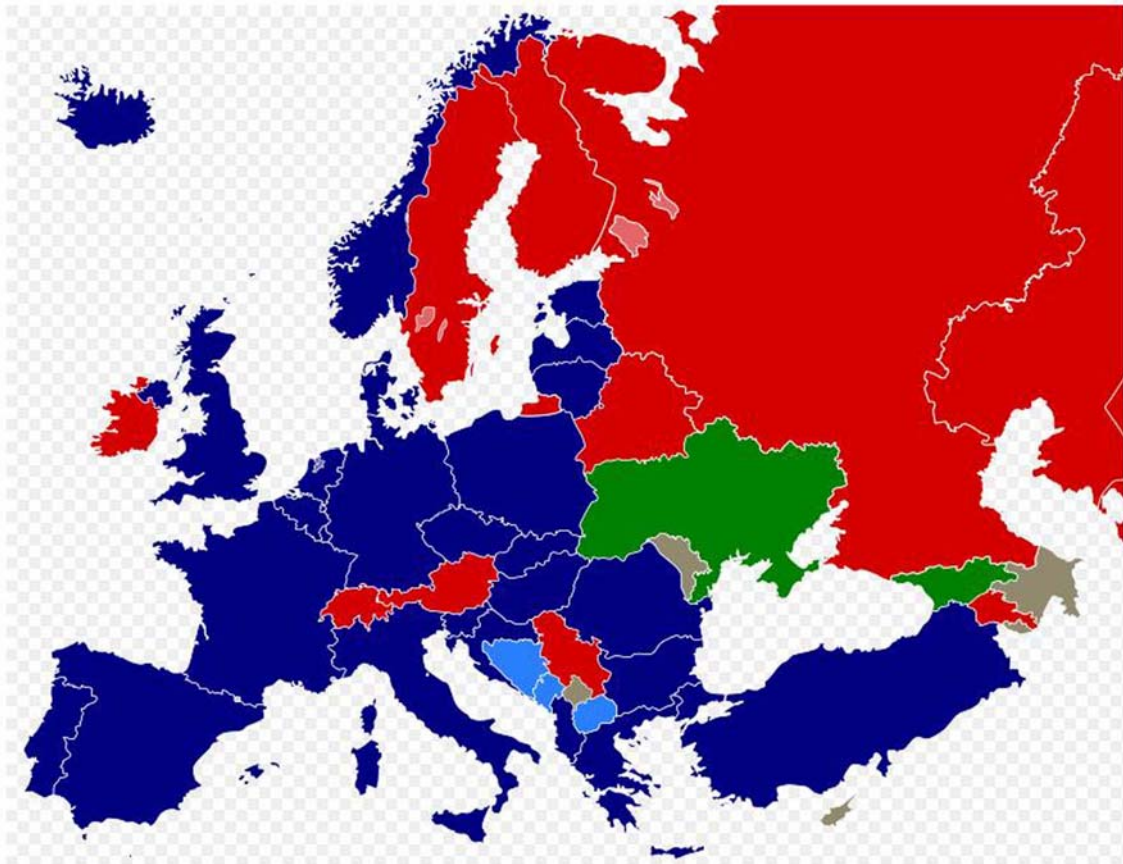
2003. április 16-án a NATO beleegyezett abba, hogy átvegye a nemzetközi segélyvédelmi erők irányítását Afganisztánban (ISAF). Az ISAF akkori vezetői, Németország és Hollandia kezdeményezte ezt a döntést. Az irányítás átvétele Augusztus 11-én történt meg. A NATO-nak ez volt az első küldetése az észak-atlanti területen kívül.

2004 januárjában a NATO a török Hikmet Çetint választja Afganisztán civil képviselőjének. Jelenleg ő felelős a szövetség és Afganisztán közötti katonai előrehaladásért.

2004 augusztusában a NATO megalapítja az iraki gyakorló osztagot, mely segíti az iraki biztonsági erőket az amerikai vezetésű "Multi-National Force – Iraq" (MNF-I) csapattal.

2006. július 31-én NATO vezette csoportok (kanadai, török, holland és az Egyesült Királyságból való csapatok) átvettek Afganisztánban egy amerikaiak által vezetett terrorista ellenes koalíciót.

8. Terjeszkedés és újraszervezés

5. ábra. A NATO jelenlegi európai országai

Kék: NATO és EU tagállamok Piros: Nem NATO tagállamok, Zöld és Világoskék: Csatlakozásról tárgyaló országok

Új NATO struktúrák jöttek létre és régiéket eltöröltek. A 2002-es prágai csúcstalálkozón, november 21-én indították el a NATO Response Force-t (NRF) (Azonnal bevethető haderők)

2003. június 13-án az Allied Command Transformation (ACT) (Szövetségi parancsnoksági transzformáció) jött létre, mely nagyszabású katonai átrendeződést jelentett. Norfolkban található ez a létesítmény. A Supreme Headquarters Allied Powers Europe (SHAPE) (Európai szövetségi erők főhadiszállása) lett az Allied Command Operations (ACO) (Szövetséges parancsnoksági operációk) főhadiszállása. Az ACT a jövőbeli változásokért és tervekért felelős, az ACO pedig a jelenben zajló operációkért felelős.

A Hidegháború utáni helyreállásnak, balkáni konfliktusoknak és majd az Afganisztánban való részvétel eredményeképp született meg 2003-ban több az úgynevezett NATO Rapid Deployable Corps, vagyis azonnal mozgósítható hadtest.

További terjeszkedésre is sor került az évek során. Először 2002-ben a prágai csúcstalálkozón lettek meghívva a következő országok: Észtország, Lettország, Litvánia, Bulgária, Romániai, Szlovákia és Szlovénia. Ezek az országok hivatalosan 2004. március 29-én csatlakoztak a szövetséghez, nem sokkal az isztambuli csúcstalálkozó előtt. Észtországnak, Lettországnak és Litvániának védelmére elindult a Baltic Air Policing (balti légi védelem), mely megvédte őket minden nemű váratlan légi támadástól.

A 2006-os rigai csúcstalálkozó még erősebb hangsúlyt fektetett erre a védelemre. Ez volt az első találkozó, melyet egy volt Szovjetunióval szövetségben lévő ország földjén tartottak és a második, melyet egy volt Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST) szövetségben lévő ország földjén tartottak (az első a prágai csúcstalálkozó volt). Ez egy szovjet kezdeményezésre magalakult gazdasági csoport volt.

A 2008-as bukaresti csúcstalálkozón meghívásra került Horvátország és Albánia. Ez a két ország 2009 áprilisában vált hivatalosan taggá.

9. Nemzetközi védelmi segéderők

2003 augusztusában a NATO elindította első Európán kívüli küldetését, amikor is bevetette a Nemzetközi Védelmi Segéderőket (International Security Assistance Force – ISAF) Afganisztánban. Sok kritikus úgy gondolja, hogy a túl sok nemzetközi megkötés gyengíti a segéderők hatékonyságát. A rigai csúcstalálkozó enyhített ezeken a megkötéseken.

Az ország északi felén brit, amerikai, kanadai és holland csapatok harcolnak, a déli felén francia, német és olasz csapatok harcolnak.

A déli területeken lévő heves harcok megsegítésére Franciaország Mirage 2000 típusú repülőgépeket küldött, hogy megerősítse a szövetség hatékonyságát.

Ha a megkötéseket eltörölnék, valószínűleg sokkal hatásosabb munkát tudnának végezni a szövetség csapatai.

A NATO emellett kiképzésben részesíti az afganisztáni nemzeti hadsereget, hogy hatékonyabba harcoljanak a Talibán ellen.

10. Rakétavédelem

6. ábra. NATO rakéták

Pár éve az Egyesült Államok tárgyalásokat folytatott Csehországgal és Lengyelországgal rakéták és radarok telepítéséről. A lakosok petíciót írtak, hogy népszavazásra kerüljön sor ez ügyben, de végül visszautasították.

A NATO európai szövetségesei külön kértek még engedélyt rakétatelepítésre saját biztonságuk érdekében. Az orosz elnök, Vladimir Putin azt állította, ez a sok fegyverkezés csak újabb versengéseket és összetűzéseket szülne.

2007. július 14-én az orosz elnök felfüggesztette a CFE szerződést (Conventional Armed Forces in Europe, jelentése Hagyományos fegyveres erők Európában), mely a Hidegháború után maximalizálta a fegyveres erők és eszközök létszámát.

2008. augusztus 14-én az USA és Lengyelország megállapodása után egy bázist létesítenek Lengyelországban 10 nyomkövető rakétával (MIM-104 Patriot típusú védelmi rendszer). Ebben a feszült hangulatban Oroszország nukleáris támadással fenyegette Lengyelországot.

2008. augusztus 20-án az USA és Lengyelország aláírtak egy orosz szerződést, melyben diszkrét diplomáciai felelősséget vállalnak a veszélyes katonai eszközökkel kapcsolatban. Még aznap megüzente Oroszország Norvégiának, hogy felfüggeszti kapcsolatait a NATO-val.

2009. szeptember 17-én Barack Obama amerikai elnök bejelentette, hogy Lengyelországba és Csehországba a nagy távolságú rakéták telepítése elmarad, helyette közép-, és kis hatótávolságú rakétákat kapnak, melyet Aegis Combat System (AEGIS) hadihajókról irányítanak majd. A közép-, és kelet európai szövetségesek, Lengyelország és Csehország negatívan, míg Oroszország pozitívan reagált erre a lépésre. Ezt követően az orosz elnök, Dimitri Medvedev bejelentette, hogy az orosz Iskander rakéták telepítése sem fog végbemenni.

A két bejelentést követően a NATO új főtitkára, Anders Fogh Rasmussen stratégiai partnerkapcsolat kialakítását ajánlotta fel az USA-nak és Oroszországnak, mely kifejezetten a két fél rakétavédelmi technológiájának kölcsönös fejlesztéséről együttműködéséről szólna.

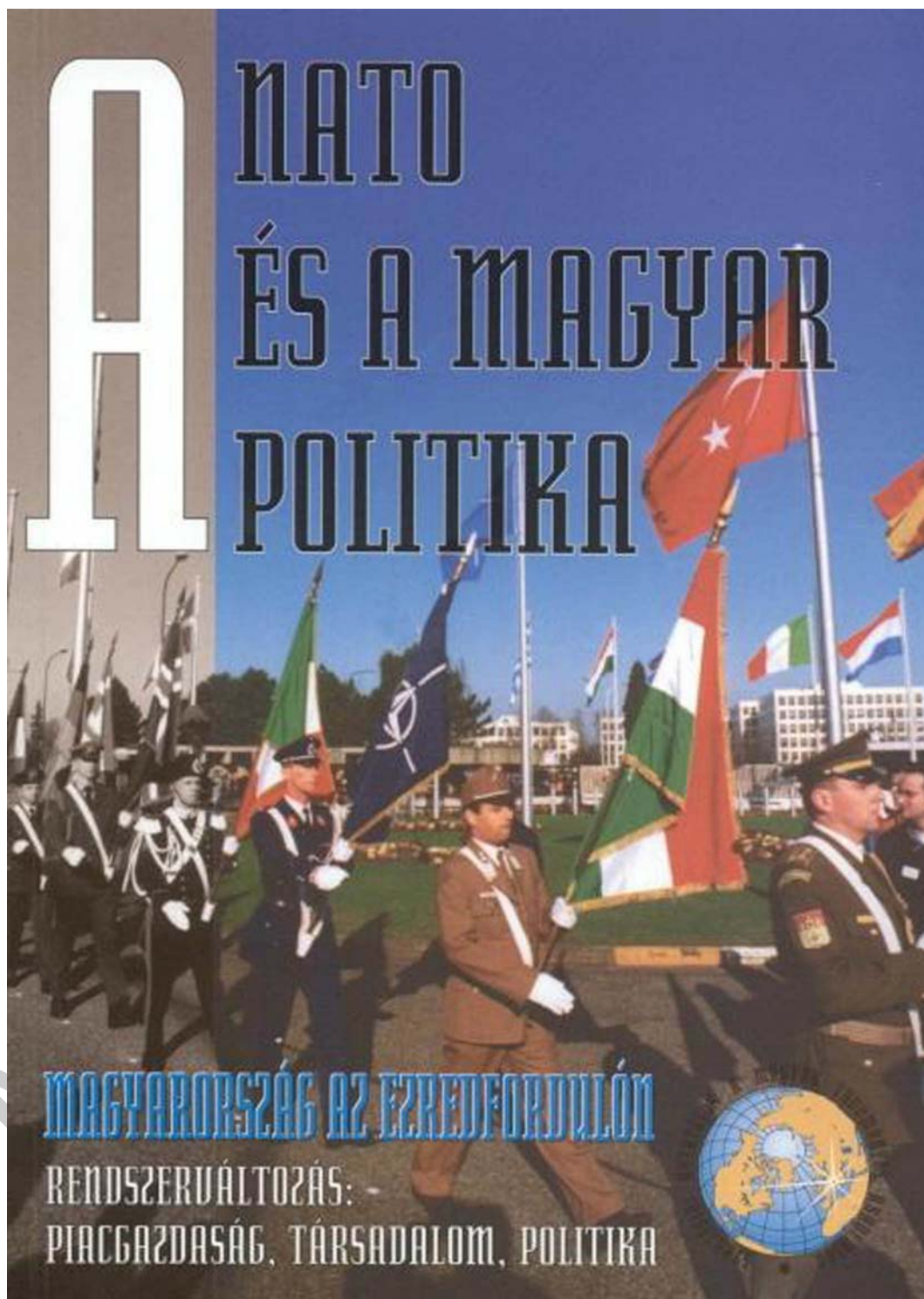
11. További terjeszkedések

2007-ben Szerbiának, Montenegrónak és Bosznia és Hercegovinának békepartnerséget ajánlott fel a NATO

A 2008-as bukaresti csúcstalálkozón 3 országnak ígértek meghívást: Grúzia, Ukrajna és Macedónia. Bár Macedónia teljesíteni tudja a taggá válás feltételeit, Görögországgal eddig még nem rendezett névvitája miatt nem kapott meghívást.

Moszkva úgy tekint a NATO terjeszkedésére, mint egy hidegháborús terv folytatását, miszerint körülkeríti és izolálja Oroszországot.

MAGYARORSZÁG ÉS A NATO KAPCSOLATA

7. ábra. Magyar-NATO kapcsolatok

1. A kapcsolat kezdetei és kialakulása

A hivatalos magyar–NATO kapcsolatok felvétele 1990. június 27–ével kezdődött, amikor Jeszenszky Géza akkori külügyminiszter személyében először látogatott magyar kormánytag a NATO brüsszeli központjába. Az eleinte csak magas szintű látogatások formáját öltő kapcsolatok 1991 decemberében nyertek újabb dimenziót, amikor Magyarország a Varsói Szerződés többi volt tagállamával együtt “alapító tagja” lett az Észak–Atlanti Együttműködési Tanácsnak (NACC). Ezt a tanácsot a volt ellenfelekkel való biztonságpolitikai kérdésekről szóló fórumaként hozta létre.

A gyakorlati együttműködés a NATO 1994. januári csúcstalálkozóján meghirdetett Békepartnerség (Pfp) programjának kezdetekor magasabb szintre emelkedett. Ebben a programban, melyhez az elsők között csatlakoztunk 1994 februárjában hangsúlyos szerepet kaptak a katonai együttműködési programok, és amelyek figyelembe vették az egyes partnerországok egyéni érdekeit is. 1995 januárjában nagyköveti vezetéssel létrejött a Szövetség központja területén működő, NATO melletti önálló magyar összekötő iroda.

A kapcsolat fontos állomása volt Bosznia–Hercegovina stabilizálásában való részvételünk. Az IFOR/SFOR–művelet 1995. decemberi beindításától 2004 végi lezárásáig Magyarország befogadó támogatást nyújtott a műveletben szolgáló NATO– és partnerországi kontingenseknek, és saját kontingenssel is részt vett az IFOR/SFOR küldetésben.

A következő kulcsdátum 1997. július 8., amikor is Magyarországot Lengyelországgal és a Cseh Köztársasággal együtt a Szövetség a madridi csúcstalálkozóján meghívta a csatlakozási tárgyalások megkezdésére. A ratifikációs folyamatok lebonyolítása után, és egy népszavazás után (melyen 85% szavaztak amellett, hogy bekerüljünk a NATO–ba), Magyarország 1999. március 12–én hivatalosan is a NATO teljes jogú tagjává vált

Néhány nappal a csatlakozás után a koszovói válság hatására a NATO elindította a jugoszláviai légi műveletét, melyben Magyarország sokoldalúan támogatta a szövetséget. Ezen művelet sikeres lezárása után Magyarország aktívan részt vesz a NATO koszovói KFOR küldetésében, Koszovóban. A magyar csapatok mindaddig részt is vesznek a műveletben, amíg szükséges. 2008–ban kb. 470 magyar katona szolgált a KFOR–ban.

Magyarország elkötelezetten támogatja a transzatlanti szálak erősítését, az új biztonsági feltételekhez való felzárkózást, akár euro–atlanti szinten is.

2. A NATO összekötő nagykövetségek

A NATO az összekötő nagykövetségek (NATO Contact Point Embassy, CPE) hálózatát 1992–ben hozta létre a szövetség partnerségi és tájékoztató tevékenységének támogatása céljából. A nagykövetségek az Euro–atlanti Partnerségi Tanács (Euro–Atlantic Partnership Council, EAPC) tevékenységében részt vevő államokban működnek. Az EAPC partnerországokban működő összekötő nagykövetségek általános feladata a szövetség céljainak, tevékenységének ismertetése a fogadó országban.

3. Magyarország szerepvállalása Afganisztánban

2001 óta a nemzetközi közösség meghatározó támogatást nyújt az afganisztáni demokratikus államépítéshez. A sikerhez egy hosszú távú elkötelezettség szükséges, melyet a bukaresti csúcstalálkozón és még több alkalommal is megerősítettek a nemzetközi szervezetek.

Magyarország 2003 óta növekvő mértékben résztvevője az afganisztáni nemzetközi törekvésekben, és képességeivel arányban támogatja a stabilizációt.

2006. október elejétől a Baghlan tartománybeli újjáépítési csoport (PRT) vezetésének átvételével a magyar hozzájárulás minőségileg új szintre emelkedett.

A civil fejlesztési projektek végrehajtására éves szinten 500 millió forint áll rendelkezésre. A fejlesztési programok illeszkednek Baghlan tartomány és a helyi lakosság igényeihez, valamint az Afgán Nemzeti Fejlesztési Stratégiában (ANDS) foglalt célkitűzésekhez.

A végrehajtás során vezérelv, hogy a projektek minél nagyobb mértékben helyi munkaerő és helyi beszállítás igénybevételével valósuljanak meg. Helyi érdekeltség és részvétel nélkül a külső támogatás nem vezethet tartós eredményhez.

4. Magyarország és a nyugat-balkáni térség integrációs törekvései

A magyar külpolitika politikai és gyakorlati szinten következetesen támogatja a nyugat-balkáni térség valamennyi országának euró-atlanti integrációs törekvéseit.

Magyarország pozitívan fogadta, amikor a 2008-as bukaresti csúcstalálkozón meghívta Horvátországot és Albániát s ugyanezen a találkozón intenzív párbeszédre hívta meg Bosznia és Hercegovinát, Montenegrót, illetve nyitva hagyta ezt a lehetőséget Szerbiának is.

5. Magyarország szerepvállalása Irak stabilizációjában

Magyarország az Országgyűlés döntése alapján, a diktatúra 2003. áprilisi megdöntését követően, 2003 augusztusában kapcsolódott be a stabilizációba egy nemzetközi koalíciós erők (MNF) kötelékében szolgáló 300 fős szállító zászlóalj Irakba telepítésével, mely 2004. december 31-ig látta el feladatát. 2006. szeptember 30-ig részt vett a NATO újonnan felállított iraki Kiképzőmissziójának (NATO Training Mission – Iraq, NTM-I) tevékenységében.

Az Irakba telepített NATO-erők nem végeznek harci feladatokat. A NATO-hatásköre a kiképzők és kiképzendők (NATO Training Mission – Iraq, NTM-I), illetve a NATO-létesítmények védelméig, valamint a személyi védelemig terjed.

Az iraki kormányfő megkérte a szövetséget, hogy tegye lehetővé az iraki nemzeti rendőrség számára, hogy félkatonai rendőri erőkké képezhessék át őket. A NATO 2006-os rigai csúcstalálkozója pozitívan reagált a kérelemre.

A szövetség 2008. áprilisi bukaresti NATO-csúcstalálkozóján bejelentette, hogy az NTM-I misszió 2009 végéig meghosszabbításra került.

Magyarország először 3 törzstiszttel vett részt az NTM-I tevékenységében. 2007. július 25-étől 15 fős létszámkerettel fél éves időtartamra átvettük a kiképzett iraki erők felkészültségének ellenőrzésére és „hitelesítésére” létre hívott MALT (Military Advice and Liaison Team) vezetését, amit egy újabb fél éves időtartamra, 2008 augusztusáig meghosszabbítottunk. Magyarország a második legnagyobb hozzájárulással vett részt ennek a vállalásnak a megvalósításában.

6. NATO – Stratégiai Légiszállítási Képesség

A NATO-ban és az Európai Unióban jelenleg több kezdeményezés is van a stratégiai légi szállítási képességek területén tapasztalható hiányosságok pótlására. Ezek közül kiemelkedik a szinte azonnali képességnövekedést lehetővé tevő NATO C-17-es kezdeményezés.

A Stratégiai Légi szállítási Képesség (SAC) program keretében 13 NATO-tagország, valamint Svédország és Finnország három Boeing C-17 típusú amerikai stratégiai szállító repülőgépet vásárol és működtet egy NATO-konzorcium keretében. A gépeket a részt vevő nemzetek előre megállapított óraszámokra vehetik igénybe.

A programhoz Magyarország 2006 novemberében csatlakozott. Hazánk szerepét a SAC programban az teszi kiemelkedően fontossá, hogy a szállító gépek állandó bázisa a pápai reptér, és így a gépek nyilvántartásba vétele is Magyarországon történik.

8. ábra. Boeing C-17 típusú repülőgép Pápán

A NATO FELÉPÍTÉSE

1. Központ

9. ábra. A brüsszeli NATO főhadiszállás

A NATO jelenlegi (12.) főtitkára a dán politikus, Anders Fogh Rasmussen, aki 2009. augusztus 1-e óta tölti be ezt a pozíciót.

Központja Brüsszelben, Belgiumban található. A főhadiszállás címe: B-1110 Brüsszel, Boulevard Léopold III. Ez Harenben található, Brüsszel város törvényhatóságának a része. 2012-re egy új főhadiszállás felépítése van tervbe véve. A személyzet nemzetközi delegáltakból, partnerországok delegáltjaiból, civil-, és hadi szervezetekből, illetve személyekből áll.

2. Tagok

A NATO alapító tagjai: Amerikai Egyesült Államok, Belgium, Dánia, Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Izland, Kanada, Luxemburg, Norvégia, Olaszország, Portugália.

További országok:

- 1952 – Törökország, Görögország
- 1955 – Német Szövetségi Köztársaság
- 1982 – Spanyolország
- 1999 – Csehország, Lengyelország, Magyarország
- 2004 – Bulgária, Észtország, Lettország, Litvánia, Románia, Szlovákia, Szlovénia
- 2009 – Horvátország, Albánia

3. Individual Partnership Action Plans – Egyéni partnerkapcsolati tervek

A 2002-es prágai csúcstalálkozón indította el a NATO ezt a programot azon országok számára, melyek az elvárásoknak megfelelő politikai háttérrel rendelkeznek, és mélyíteni szeretnék kapcsolatukat a NATO-val

- Ukrajna – 2002. november 22.
- Grúzia – 2004. október 29.
- Azerbajdzsán – 2005. május 27.
- Örményország – 2005. december 16.
- Kazahsztán – 2006. január 31.
- Moldova – 2006. május 19.
- Bosznia és Hercegovina – 2008. január 10.
- Montenegró – 2008. június

4. Kapcsolatban lévő országok

1990/91 óta a NATO olyan országokkal is folyamatosan ápolja és fejleszti kapcsolatait, melyeket nem lehet az eddigi csoportosítás szerint besorolni. Ennek a kapcsolati státusznak a létezését 2004-ben fogadták el. A következő országok vannak ebben a státuszban:

- Ausztrália,
- Új-Zéland,
- Japán, Dél-Korea.

5. NATO Parlamenti Gyűlés

A NATO stratégiai irányelveit alkotó szervezet a NATO Parlamenti Gyűlés (NATO Parliamentary Assembly – NATO-PA), mely az éves gyűlésen, és azon kívül még egyszer ülésezik egy évben. Ez a szervezet kommunikál a tagországok nemzeti parlamentjeivel, melyek kinevezik és küldik az állandó tagokat vagy nagyköveteket a NATO-ba. Elnöke John S. Tanner. A szervezetben az Észak-atlanti Szerződés és még másik 13 ország tagország törvényhozói vannak. Hivatalosan, strukturálisan különbözik a NATO-tól. Célja, hogy a tagországok NATO képviselőivel együtt megvitathassák a NATO biztonsági irányelveit a NATO Tanácson. Tehát ez a szervezet a NATO politikai integrációja, mely a NATO Tanács (NATO Council) megvitatandó politikai irányelveinek napirendjét állítja össze. Emellett 5 bizottságáról ad le jelentéseket (civil békéért felelős bizottság; védelmi, biztonsági bizottság, gazdasági, biztonsági bizottság; politikai bizottság; tudományos és technológiai bizottság). Ezek a jelentések irányelvet adnak a tagországok nemzeti kormányainak, és a saját nemzeti politikai eljárásaiknak megfelelően a NATO adminisztratív és végrehajtói entitásain keresztül.

6. A NATO Tanács

Mint minden szövetséget, a NATOT is a tagországai irányítják. Az Észak-atlanti szerződés és még más megállapodások megszabják a döntéshozatal formáját. Mind a 28 tagország küld egy delegációt vagy követséget a NATO főhadiszállására, Brüsszelbe. A rangelső állandó tagja ennek a delegációnak az állandó képviselő, aki egy rangos köztisztviselő, vagy egy gyakorlott nagykövet (aki gyakorolja is tisztségét). Több országnak is van követsége a NATO-ban a belga nagykövetségen keresztül.

Az állandó képviselők együtt formálják az Észak-atlanti tanácsot (North Atlantic Council – NAC), egy testület, amely legalább egy héten egyszer ülésezik, erős irányítói hatalma és döntéshozó ereje van. Időről időre ez a tanács magasabb szinteken is összeül, ahol bevonnak külügyminisztereket, védelmi minisztereket, országok vezetőseit. Általában ezen az üléseken hoznak a NATO politikájával megegyező döntéseket.

A NATO csúcstalálkozók is befolyásoló döntéseket hoznak, mint pl.: a szövetség bővítése.

Észak-atlanti tanácsot a NATO főtitkára vezeti. Döntéshozatalokkor a döntésekhez nem elég a többségi szavazat, egyhangú döntéseket hoznak. Minden nemzet, mely a tanácson képviselve van, teljes szuverenitást élvez, és teljes felelősséget kell vállalnia saját döntéseiért.

NATO JELEK

1. A NATO rangjelzései

Rendfokozat	Jelzés	Rövidítés	Angolul	NATO-kód
Rendfokozat nélkül				
Honvéd		honv.	Private (PV1)	OR-1
Tisztesek / Junior Non-Commissioned Officers				
Őrvezető		őrv.	Private (PV2)	OR-2
Tizedes		tiz.	Private First Class	OR-3
Szakaszvezető		szkv.	Corporal	OR-4

10. ábra. NATO rangjelzések

Tiszthelyettesek / Non-Commissioned Officers				
Őrmester		őrm.	Sergeant	OR-5
Törzsőrmester		tőrm.	Staff Sergeant	OR-6
Főtörzsőrmester		ftőrm.	Sergeant First Class	OR-7
Zászlósok / Warrant Officers				
Zászlós		zls.	Warrant Officer	OR-8
Törzszászlós		tzls.	Senior Warrant Officer	OR-8
Főtörzszászlós		ftzls.	Chief Warrant Officer	OR-9

11. ábra. NATO rangjelzések

A NATO MEGALAKULÁSA, TÖRTÉNETE, DÖNTÉSHOZÓ TESTÜLETEI, TAGORSZÁGAI, HAZÁNK CSATLAKOZÁSA ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSI TERÜLETEI, A LEGJELLEMZŐBB NATO JELZÉSEK ÉS RÖVIDÍTÉSEK

Tisztek / Officers				
Hadnagy		hdgy.	Lieutenant	OF-1
Főhadnagy		fhdgy.	1st Lieutenant	OF-1
Százados		szds.	Captain	OF-2
Főtisztek / Senior Officers				
Őrnagy		örgy.	Major	OF-3
Alezredes		alez.	Lieutenant Colonel	OF-4
Ezredes		ezds.	Colonel	OF-5
Táborszereplők / Generals				
Dandártábornok		ddtbk.	Brigadier General	OF-6
Vezérőrnagy		vörgy.	Major General	OF-7
Altábornagy		altbgy.	Lieutenant General	OF-8
Vezérezredes		vezds.	General	OF-9

12. ábra. NATO rangjelzések

MUNKANYELV

2. NATO híradó egyezményes jelek

A jelek megnevezése	A jelek ábrázolása
Kötélék jelölése:	
Vezetési pont, vagy egy elemének jelölése	
Figyelőpont jelölése:	
Logisztikai, vagy adminisztrációs létesítmény jele:	
Elektronikai létesítmény jele:	
Leszállóhely jele:	
Nemzeti, nem NATO alárendeltségű kötelék jele:	
Katonai parancsnok, személy jele: ·)	

13. ábra. Alapjelek

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

A tanulásirányító célja

A tanulásirányító célja, hogy elősegítse a jegyzetben szereplő tananyag elsajátítását, a feladatok megoldását. Tanulásunk csak akkor lesz eredményes, ha a tananyag-feldolgozás során követjük a tanulásirányítóban leírtakat.

A jegyzet felépítése:

A bevezetőben **Esetfelvetést–munkahelyzetet** talál. Ebben arra utalunk, hogy a témával kapcsolatos ismereteket, feladatokat milyen munkahelyzetben lehet alkalmazni.

A **Szakmai információtartalom** az anyaggal kapcsolatos **ismereteket, feladatokat** tartalmazza. Ezeket figyelmesen olvassa el, dolgozza fel az anyagot.

A jegyzet végén **Önellenőrző feladatokat** talál. Ezek megoldásával ellenőrizheti, hogy a jegyzetben feldolgozott tananyagot milyen szinten sajátította el. Ha nem biztos tudásában, térjen vissza a tananyag szövegéhez, illetve a feladatok megoldásához.

Az Önellenőrző feladatok után megtalálhatók a **Megoldások**. Ezek segítséget kívánnak adni az eredményes tanuláshoz abban az esetben, ha a feladatokat egyedül nem tudja megoldani. Ezt a segítséget azonban a tanulás során lehetőleg ne vegye igénybe, a feladatokat próbálja meg önállóan megoldani.

A jegyzetben olyan formai megoldásokkal találkozhat, amelyek segítséget nyújtanak az ismeretek megfelelő szintű elsajátításához.

A **vastag betűs** kiemelések ráirányítják a figyelmét a legfontosabb fogalmakra, kifejezésekre. Ezek hozzá tartoznak a szakmai nyelvhez, pontos használatuk elengedhetetlen a szakma ismereteinek megértéséhez.

A pontosan megtanulandó fogalmakat, definíciókat, összefüggéseket keretezett formában találja. Ezeket segítség nélkül, "fejből" kell tudnia és felhasználnia a különböző feladatok megoldásánál.

A törzsanyag kiegészítését szolgáló ismereteket, érdekességeket dőltbetűs formában találjuk a jegyzetben. Ezeket megtanulni nem kell.

A tananyagot a **következő lépésekben** sajátítsa el:

- olvassa el figyelmesen a "Szakmai információ tartalmat"
- tanulja meg pontosan a bekeretezett, fontos fogalmakat, az egyes megoldások előnyeit, hátrányait,

Ha úgy érzi, feldolgozta a tananyagot és meg tudja válaszolni a tananyaggal kapcsolatos kérdéseket, illetve meg tud oldani a tananyaggal kapcsolatban feladatokat, ellenőrizze tudását, oldja meg az Önellenőrző feladatokat.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Mikor és hol alapították a NATO-t?

2. feladat

A NATO megalakulásakor mit tartott céljának?

3. feladat

Mikor és kikkel egyetemben írta alá a Szovjetunió a varsói szerződést?

4. feladat

Mikor lett Franciaország újra teljes körű tagja a NATO-nak?

5. feladat

Mi váltotta ki a NATO első hadi akcióját, meddig tartott, és mi volt a neve?

6. feladat

Fennállása óta mikor idézte fel a NATO először az ötödik cikkelyt, és mit foglal ez a bizonyos cikkely magában?

7. feladat

Mikor és hol indította el a NATO az első Európán kívüli küldetését?

8. feladat

Mit jelentett be hivatalosan Barack Obama, amerikai elnök 2009. szeptember 17-én?

9. feladat

Az 1997. július 8-i meghívás után mikor vált Magyarország pontosan a NATO teljes jogú tagjává?

10. feladat

Mi teszi hazánkat kiemelkedően fontossá a NATO Stratégiai Légi szállítási Képesség (SAC) egyik programjának szempontjából?

11. feladat

Ki tölti be, és mióta tölti be a jelenlegi NATO főtitkári pozíciót?

12. feladat

Mely országok voltak a NATO alapító tagjai?

MEGOLDÁSOK

1. feladat

1949. április 4-én alapították Washingtonban.

2. feladat

Megalakulásakor a Hidegháború idején a szovjet elhatalmasodás ellen, az országok védelméért tevékenykedett.

3. feladat

1955. május 14-én, melyet vele egyetemben Csehszlovákia, Bulgária, Románia, Albánia, a Német Demokratikus Köztársaság (NDK) és Magyarország írtak alá.

4. feladat

2005-ben újra teljes körű tagja lett Franciaország a NATO-nak.

5. feladat

A NATO első hadi akcióját a volt Jugoszlávia konfliktusai váltották ki. 1993 júniusától 1996 októberéig tartott az „Operation Sharp Guard”.

6. feladat

A szeptember 11-i támadások után a NATO felidézte fennállása óta először az 5. cikkelyt, amely kimondja, hogy a szervezet bármelyik tagjának megtámadása úgy minősül, mint mindegyik tagjának megtámadása.

7. feladat

2003 augusztusában a NATO elindította első Európán kívüli küldetését, amikor is bevetette a Nemzetközi Védelmi Segéderőket (International Security Assistance Force – ISAF) Afganisztánban.

8. feladat

2009. szeptember 17-én Barack Obama amerikai elnök bejelentette, hogy Lengyelországba és Csehországba a nagy távolságú rakéták telepítése elmarad, helyette közép-, és kis hatótávolságú rakétákat kapnak, melyet Aegis Combat System (AEGIS) hadihajókról irányítanak majd.

9. feladat

Magyarország 1999. március 12-én hivatalosan is a NATO teljes jogú tagjává vált.

10. feladat

Hazánk szerepét a SAC programban az teszi kiemelkedően fontossá, hogy a szállító gépek állandó bázisa a pápai reptér, és így a gépek nyilvántartásba vétele is Magyarországon történik.

11. feladat

A NATO jelenlegi (12.) főtitkára a dán politikus, Anders Fogh Rasmussen, aki 2009. augusztus 1-e óta tölti be ezt a pozíciót.

12. feladat

A NATO alapító tagjai: Amerikai Egyesült Államok, Belgium, Dánia, Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Izland, Kanada, Luxemburg, Norvégia, Olaszország, Portugália.

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

http://www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/Kulpolitikank/Biztonsagpolitika/Magyarország_a_NATOban/osszekoto_nagykovetseg.htm – 2010. szeptember 09

http://www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/Kulpolitikank/Biztonsagpolitika/Magyarország_a_NATOban/magy_szerep_afganisztanban.htm – 2010. szeptember 09.

http://www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/Kulpolitikank/Biztonsagpolitika/Magyarország_a_NATOban/hu_nyugatbalkan_integr_torekvesei.htm – 2010. szeptember 09.

http://www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/Kulpolitikank/Biztonsagpolitika/Magyarország_a_NATOban/magy_szerep_irak_stabilizacioban.htm – 2010. szeptember 09.

http://www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/Kulpolitikank/Biztonsagpolitika/Magyarország_a_NATOban/strat_legiszall_kepesseg.htm – 2010. szeptember 09.

<http://en.wikipedia.org/wiki/NATO> – 2010. szeptember 09.

http://hu.wikipedia.org/wiki/%C3%89szak-atlanti_Szerz%C5%91d%C3%A9s_Szervezete – 2010. szeptember 09

AJÁNLOTT IRODALOM

<http://www.nato.int> – 2010. szeptember 10.

<http://www.natotender.gov.hu/> – 2010. szeptember 10.

<http://www.nkth.gov.hu/nemzetkozi-tevekenyseg/nato/tudomanyos-technologiai> – 2010. szeptember 10.

<http://www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/> – 2010. szeptember 10.

A(z) 0790–06 modul 006–os szakmai tankönyvi tartalomeleme
felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (híradó ágazat rádióállomás-üzemeltető)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (híradó ágazat átvitel- és kapcsolástechnikai eszköz üzemeltető)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (híradó ágazat elektronikai műszerész)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (katonai informatikai-rendszer üzemeltető ágazat katonai informatikai-rendszer üzemeltető)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (műszerész ágazat lokátorműszerész)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (műszerész ágazat rakétaműszerész)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (repülésbiztosító ágazat rádiórendszer üzemeltető)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (repülésbiztosító ágazat navigációs rendszer üzemeltető)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (repülésbiztosító ágazat fénytechnikai rendszer üzemeltető)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (avionika ágazat fedélzeti fegyvertechnika szerelő)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (avionika ágazat fedélzeti műszertechnika szerelő)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (avionika ágazat fedélzeti rádiótechnika szerelő)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (sárkány-hajtómű ágazat repülőgép sárkány-hajtómű szerelő)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (sárkány-hajtómű ágazat helikopter sárkány-hajtómű szerelő)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (hadtáp ágazat ruházati ellátó)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (hadtáp ágazat élelmezési ellátó)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (hadtáp ágazat üzemanyag ellátó)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (rádióelektronikai felderítő ágazat rádióelektronikai felderítő)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (vegyivédelmi technikai üzemeltető ágazat vegyivédelmi technikai üzemeltető)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (szerelő ágazat gépjármű szerelő)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (szerelő ágazat harcjármű szerelő)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (szerelő ágazat műszakigép-szerelő)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (szerelő ágazat fegyverműszerész)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (parancsnoki ágazat ABV-védelmi)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (parancsnoki ágazat elektronikai hadviselés)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (parancsnoki ágazat harckocsizó)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (parancsnoki ágazat könnyűlövész)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (parancsnoki ágazat

	légvédelmi rakéta és tüzér)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (parancsnoki ágazat műszaki)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (parancsnoki ágazat tüzér)
52 863 01 1000 00 00	Honvéd tiszthelyettes I. (parancsnoki ágazat felderítő)
31 863 02 0000 00 00	Honvéd tiszthelyettes II. (kisalegység parancsnok ágazat)

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:

16 óra

MUNKANYAG

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet

1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:

Nagy László főigazgató